

www.kurdistan.net

بهکاتی ناوهندی ئه وروپا 27-10-2006 8:27

عوسمان محهمهد هه ورامی: مروفا هه رچهن له ته مه ندا بیت، نه توانیت هه موو کاتیک هاورپی مندال بیت.

هه قه یهین: یوسف خه لیل

- نه بی هونراوهی مندال وه کو توپی هه وری به رزبیته وه و یاری بکات له گه ل خه ونه کانیدا.
- نه گه ر مندال به شیوه یه کی باش په روه رده بکری هه میشه نه گه لای نه وه ری نه بی بونیش ده بیت.
- نه وپه ری به ساقه وه به قوربانی ده بین وه ده وریدا دین، به لام که په رداخیک له دهستی ده که ویته خواره وه یا ده رگا که توند پیوه ده دات زرم تپی ده سه وه یین.
- مندال له نیو خیزاندا ده بیته قوربانی نه گه ر دایک و باوک بنه مایه کی خوشه و یستی پاک و بیگه ر دیان نه بیت.

کاتیک له مندال ده ده یین راسته وخو ده بیت به سه روشندا ری بکهین وتاویک شنه ی شه مال هه لمزین و دیده مان به سه مای مه له کان تیربکهین یاتاویک له شه پو ل تافگه وه هازهی روبرار رابمیین جا ده توانین له بیگه ردی مندال نزیك ببینه وه، چونکه دونیایه کی هینده تاییه ته مه نده ئاسان نیه ری بکهیت به نیویدا چونکه پیده چیت سیاسی نه ژاکاویان بژاکیت یازهرده ی لیویان بتوریت، واته ئیش کردن بو نه م تویره گرنگه ی کو مه ل هوشیاری به سه لیه یه ده ویت تا بتوانیت له گه ل ژیکانی تونی موزیکی خه نده کانیدا بکه ویته پرۆسه یه کی نه فراندنه وه له پینا وه نه وه ی دونیایه کی جوان ونویی پر داهینانیان بو بخوازیت.

ماموستا عوسمان محهمهد هه ورامیش یه کی که له وه که سایه تیانه ی سه رده مانیک گیرۆده ی نه م جیهانه جوانه ی مندالانه و گه لیک شیعو ئوپه ریتی جوان جوانی داپشتوو بو مندال وتوانیویه تی ده نگیکه ی هوشیاری نه و دنیا ئاله بیت - هه ورامانی هینده ی دیکه جوانتره کردوه به خه نده ی ئالی مندال و کرده بیگه رده کانی وئاخاوتنه کاله کانیا ن - لیرده ا به پیویستم زانی نه م هه قه یه یه یه نه ی له گه لدا سازبده ن تاکو بزانه له نزیکه وه چی دیکه ی پییه له که شکو له پر له نه زمونه که ی ئاواتمه بتوانم کاریکم کردبی خزمه ت به نه ده بی مندال وپه روه رده و دنیا ناسکه که یان بفرموون ئیوه وه نه م ئاخاوتنه که له نیوان من نه و ماموستا به ریزه دا هاته ئارا.

له زمانه ی عوسمان محهمهد هه ورامیه وه:

ناوم (عوسمان محهمهد سالح فه ره ج) ه ناسراوم به (عوسمان محهمهد هه ورامی) له ساله ی (1940) له شاروچکه ی ته ویله له دایک بووم، خویندنه له بهر بزوی باوکه هانوته سلیمانی، پله کانی خویندنه تاوه کو ئاماده یی ته و او کردوه له ساله ی (1960) دا ده وره یه کی تاییه تیمان بو کرایه وه بووم به ماموستا و تانیستا به شانازییه وه له زوربه ی دیهاته کان وقوتابخانه کانی ناو شاری سلیمانیدا خزمه تم کردوه، ده رباره ی چالاکیه کانم سال به سال به عه شقه وه له بواری په روه رده دا دریخیم نه کردوه، چونکه باوکه گورانیبیریکی میلی بوو شیعو گورانی باشی نه زانی چشه یه کی زور شیرینی له گیانی مندا په روه رده کرد، له سه ره تاوه زور ئاره زووم له سه ر هونراوه و ئاوازه ره سه نه کانی ناوچه ی هه روامانیش بوو، و دووای نه وه ی که له پرۆسه ی خویندنه دا نه زمونم زیاتر په یدا کرد پاش (10-15) سال ماموستایی خوشه و یستی مندال وایلیکردم که هونراوه ش بو دنیای مندال بلیم، هه لبه ت پیشتی که گه نج بووم وه که هه موو شاعیریکی تر دهستم داوه ته نه و دنیا تاییه ته ی گه نج به لام له هه مووی زیاتر به لای نه ده بی مندالدا شکاندومه ته وه ..

- شاهو / هونراوه ی په روه رده یی / سلیمانی (1970)

- دیوانی سهیدی هه ورامی / سلیمانی (1970)

www.kurdistan.net.org

بهکاتی ناوهندی ئه وروپا 8:27 27-10-2006

- دیوانی وهلی دیوانه / بهغدا (1976) .
- دیوانی سهودایی - شیخ ئیسماعیلی دۆلآن / بهغدا (1994) دواي مانهوهی بو ماوهی نو سال له دهزگای روشنبیری و بلاوکردنهوهی کوردی ، بهداخهوه بهشیواندنیکي زۆرهوهو بهبی ئاگاداریم له چاپدرا بوو .
- کهشکۆلی حاجی مهحمودی باروهیس / سلیمانی (1998) .
- خونچه گول / هۆنراوهی پهروهدهیی / سلیمانی (2000) .
- منال و گول / هۆنراوهی پهروهدهیی / سلیمانی (2001) .
- دیوانی حاجی باقی بهنگینه / سلیمانی (2003) .
- مافه گهشهکانم / هۆنراوهی پهروهدهیی / سلیمانی (2003) .
- جیهانه جوانه کهمان / ئۆپهریت و شانۆگهري جیهانی مندالآن / ههولیر (2004) .
- چاوانی باوان / هۆنراوهی پهروهدهیی / ههولیر (2004) .
- شنه ی شادی / هۆنراوهی پهروهدهیی / سلیمانی (2004) .
- ههشتهمین دانا / چیرۆک بو مندالآن / وهرگیژان له عه ره بیه وه / سلیمانی (2004) .
- مافی مروڤ / بو پۆلی پینجه می سه ره تایی / له گه ل لیژنه یه کدا / سلیمانی (2004) .

*** پۆدا چوونوو وانوشم بوتین له :**

- دیوانی موفتی پینجوینی / ههولیر (1990) .
- کوردستان / یه کهمین روژنامه ی کوردی / له گه ل د . مسته فا زه نگه نه / سلیمانی (2004) .
- دیوانی پیره میژد یه کهم / سلیمانی (2000) بهرگی دووهم وسییه م سلیمانی (2001) .
- هه رده وان / چیرۆکی میژوویی کورده واری / سلیمانی (2003) .

www.kurdistan.net

بهکاتی ناوهندی ئەوروپا 8:27 27-10-2006

- **زایه‌له‌ی زۆریار / به‌ره‌مه‌ی بلاونه‌کراوه‌کانی قانع / پیاچوونه‌وه‌ی دەرشته‌وه‌ی / سنه (2003).**

* **جگه‌ی له‌بلاوه‌کردنه‌وه‌ی ده‌یان باب‌ه‌ت و هۆنراوه‌ی له‌روژنامه‌ی گوڤاره‌کاندا له‌سالی (1961) هه‌وه‌ .**

چۆنیه‌تی ده‌ستپێکردنت یان هاتنه‌ ناو بواری روشنبیرییه‌وه‌ به‌تایبه‌ت جیهانی مندالان ده‌مانه‌وه‌ی شتی‌کمان پێ بێت.

- باوکم کاریگه‌رییه‌کی زۆری هه‌بوو له‌سه‌رم، مالممان له‌پاڵ مزگه‌وتی گه‌وره‌دا بوو ئه‌وسا سه‌کۆو هه‌یوانه‌که‌ی شوینی کۆبوونه‌وه‌ی زاناکان و بی‌رهمه‌نده‌کان و شاعیره‌کانی سلێمانی بوو، له‌په‌نایه‌که‌وه‌ ده‌هه‌ستاین و گویمان ده‌گرت که‌لکمان وه‌رده‌گرت، به‌لام که‌ چۆن هاتمه‌ ناو دونه‌ی روشنبیرییه‌وه‌ وه‌کو هه‌موو که‌سێک ئه‌و جیهانه‌مان هاته‌ ریگا، هه‌لبه‌ت به‌هره‌یه‌ک بوو ورده‌ ورده‌ گه‌شهی کرد، به‌لام جیهانی مندال دوا‌ی (10-15) سال ده‌ستم کرد به‌ توێژینه‌وه‌ له‌بواری ده‌رونناسی دونه‌ی جوانه‌که‌یاندا، بۆم ده‌رکه‌وت ئیمه‌ زۆر چه‌وسینراوینه‌ته‌وه‌ ئه‌ویش هه‌لبه‌ت بواره‌که‌وه‌ سه‌رده‌مه‌که‌وه‌ داب و نه‌ریته‌که‌ به‌هه‌جۆره‌ بووه‌، ئه‌گینا به‌هیچ جوړیک من خه‌تا له‌مامۆستا ناگرم، لی‌ره‌وه‌ بیرم کرده‌وه‌ که‌شتیک بۆ مندال بکه‌م له‌گه‌ڵ براده‌رانی تر، له‌نزیکیشه‌وه‌ له‌گه‌ڵ مامۆستای به‌ریز (عه‌لی شه‌ونم) که‌زۆر جار نوسینه‌کانی په‌سه‌ند ده‌کردو زۆر هانی ئه‌دام، هه‌روه‌ها مامۆستا (ع. ح. ب) و (عه‌زیز شالی) ئه‌مانه‌ مامۆستا پێشه‌نگه‌کانم بوون که‌ زۆر که‌لکم لێ وه‌رگرتن، گه‌شتیک بۆ مندال بکه‌م و ریگایه‌کی پێشان بده‌م تا ئه‌وان که‌ گه‌وره‌ بوون وه‌کو ئیمه‌ ئالۆز نه‌بن دژوار نه‌بن هه‌ست به‌ته‌نگ و چه‌له‌مه‌ی ژیان نه‌که‌ن.

مندال چی ده‌گه‌یه‌نیت لات وا پانتاییه‌کی گه‌وره‌ی له‌ژبیانی تۆدا داگیر کردووه‌؟

- مرۆف ئه‌وه‌نده‌ بۆ خۆی ئه‌ژی تا مندالیان نابیت، که‌ مندالیان بوو ئیدی بۆ منداله‌کان ئه‌ژین، من زۆرتر له‌خۆمه‌وه‌ ده‌ست پێ ده‌که‌م، که‌یه‌که‌م مندالم بوو به‌راستی هه‌ستم ئه‌کرد دنیا‌یه‌کی فراوانم بۆ هاتۆته‌ کایه‌وه‌وه‌ خۆشه‌ویستییه‌کی راست و دروست، هه‌ستم ده‌کرد هه‌موو جهرگمه‌ ئه‌و منداله‌ له‌م باره‌یه‌وه‌ ده‌لیم:

جوانترین جوانی منداله‌

شنه‌ی پێ ده‌شتی شاخه‌

بێ مندال ژیان داخه‌

پێم وایه‌ له‌نیوان دایک و باوکدا گه‌وره‌ترین ئه‌لقه‌ی خۆشه‌ویستی ئه‌و مندالییه‌ و چاکتره‌ له‌ زی‌رو گه‌وه‌هر که‌ مندالیش بێته‌به‌ر ئه‌میش بێته‌ ئاواتیک هه‌موو که‌سێک ئه‌یخوازی، له‌به‌ر ئه‌وه‌ مندال له‌لای من کרוکی ژینه‌ ئه‌گه‌یه‌نیت و پیرۆزترین بونه‌وره‌ له‌سه‌ر زه‌مین دا.

توانیت شیع‌ر بکه‌یته‌ وێزگه‌یه‌ک لێیه‌وه‌ په‌ی به‌ناسکی مندال ببه‌یت؟

www.kurdistan.net

بهکاتی ناوهندی ئه‌وروپا 27-10-2006 8:27

- منداڵهکه سه‌رچاوه‌ی ئه‌و باسه‌یه، هه‌لسوکه‌وته‌که‌ی، گه‌ت وگۆکه‌ی، ئه‌مانه هه‌مووی هه‌وینن وشیعه‌که دروست ده‌کن وئهبین به‌پیکهاته‌یه‌ک بۆ دروست بوونی شیوه‌یه‌کی جوان له‌دنیا‌ی گه‌ش و ناسکدا، که منداڵ له‌ دایک بووه‌وتومه:

زاق وزیقه‌ت نه‌وايه

خۆش وشادی وقاقایه

به‌به‌ی جوان وخه‌پۆله

پیی نایه ئه‌م دنیا‌یه

له‌به‌ر ئه‌وه ئه‌توانین ب‌ل‌یین منداڵ نه‌بێ ئه‌و زاق وزیقه نه‌بێ هۆنراوه‌ش دروست نابێ، ئه‌و جموجۆل وه‌لسوکه‌وته فریشته ئاسایه گۆل وه‌کو ئه‌و وایه، ئه‌بێ ب‌ل‌یین گۆلی نه‌م منداڵه، ب‌یگومان ئه‌و منداڵه گه‌وره ئه‌بێ وئهو خۆشه‌ویسته‌یه ئه‌ماندایه ئه‌ویش ئه‌یدا به‌وه‌چه‌کانی دوا‌ی خۆی، له‌به‌ر ئه‌وه وه‌چه دوا‌ی وه‌چه شته‌که باشده‌بێت، هه‌ر له‌ منداڵیه‌وه ئه‌و بایه‌خه‌ی پ‌ی‌دار شتیکی به‌که‌لکی ل‌ی ده‌رده‌چی و زۆر باشتر ئه‌ژی.

هه‌ورامان، شیعر، منداڵ بونه‌ته هاوکیشه‌یه‌ک بۆ عوسمان هه‌ورامی، ئه‌م رووانگه‌یه‌وه ده‌ته‌وێت چۆن تاییه‌ته‌ندی خۆت بدۆزیته‌وه؟

- وه‌کو مامۆستا (گۆران) یش ده‌ل‌یت (به‌هه‌شتی عه‌شقه ئه‌م هه‌رامانه) هه‌رچه‌نده به‌منداڵی تیا‌یدا نه‌ژییام له‌ته‌مه‌نی (سی) سالی‌دا چووم و ماوه‌ی (11) سالی‌ک له‌وئ مامۆستایم کرد، به‌راستی شتیکی زۆر جوان و ناسک سروشتیکی پاک و ب‌یگه‌ردم ها‌ته پ‌یش، گۆرانیش نا‌هه‌قی نیه که گه‌شتی هه‌ورامانی به‌و جۆره هۆنیوه‌ته‌وه، هه‌لبه‌ت منیش به‌هه‌مان شیوه، چونکه ناوچه‌ی خۆمه‌و هه‌موو که‌سیکیش هه‌ز به‌ناوچه‌ی خۆی ده‌کات، له‌هه‌وراماندا ژنانی زۆرم دیوه شاعیرن باله‌وانه‌وه ده‌ستی پ‌ی بکه‌م چونکه له‌کوردیه‌واری خۆماندا که‌متر ئه‌ب‌یین ژنی شاعیری میلی هه‌ب‌یت، منداڵیش کرۆکی ژینه، هه‌رمالی‌ک منداڵی ت‌یدا نه‌ب‌یت ناخۆشه، وه‌نرخ‌ی منداڵ ئه‌وانه ئه‌یزانن که منداڵیان ناب‌یت، ئه‌مانه وه‌ک تۆ فه‌رموت هاوکیشه‌ی ژین له‌گه‌ل مندا رۆژانه شه‌وانه هه‌موو کاتی‌ک له‌گه‌ل‌یاندا ئه‌ژیم، وه گه‌ل‌یک هۆنراوه‌شم به‌زاری هه‌ورامی وتوو، و ما‌یه‌ی شانازیمه که براده‌ران ونوسه‌رانی ناوچه‌کانی خۆمان چ له‌ودیوو چ له‌م دیوو منیان ده‌ست‌نیشان کردوو که پ‌یشه‌نگیم کردب‌یت له‌ هۆنراوه‌ی نو‌یدا له‌شی‌وازی هه‌ورامیدا، شیعریش خۆراکی رۆحه‌و شتیکی به‌چی‌ژه، وه‌منداڵیش هه‌ربه‌و جۆره تین و ژیان و چالاکی به‌من ده‌به‌خش‌ی و به‌هه‌مووانیش، من له‌و‌یدا خۆم ده‌دۆزمه‌وه.

ئهو هه‌وینانه چۆن ده‌بنه‌ بنه‌چه بۆ له‌دایک بوونی خونه‌ گۆلیکی شیعر؟

- له‌هه‌موو روویه‌کی جوانه‌وه له‌ گریان وه‌لسوکه‌وت و ناسا‌گی و گه‌شه‌ی منداڵه‌وه، ئه‌گه‌ر مرۆف ب‌چ‌یته ناویان و به‌راستی بتوان‌یت ب‌ب‌یت به‌به‌ش‌یک له‌ دنیا‌که‌یان ئه‌توان‌یت خونه‌گۆلی شیعر‌ی زۆر جوان به‌به‌ره‌م به‌ی‌نی، به‌لام به‌مه‌رج‌یک ئه‌و منداڵه وایزانی‌ت زاده‌ی خودی خۆیه‌تی و هه‌ست بکات منداڵ‌یک چۆته ناویان، به‌کورتی مرۆف هه‌رچه‌ن له‌ته‌مه‌نداب‌یت، ئه‌توان‌یت هه‌موو کاتی‌ک هاو‌ری‌ی منداڵ ب‌یت، من زۆر جار به‌و منداڵه ب‌چ‌کۆلانه‌ی پۆلی یه‌ک ئه‌ل‌یم ک‌ی هاو‌ری‌ی منه؟ هه‌ر ه‌یج نال‌یین که‌تۆ سه‌رت سپیه بۆچی هاو‌ری‌ی ئ‌یمه بیت؟ یا ئ‌یمه بۆ هاو‌ری‌ی تۆب‌ین؟ وادیاره هاو‌ری‌یه‌ته‌که هاو‌ری‌ی رۆحه گیانه ره‌وانه، له‌و رووانگه‌یه‌وه من ئه‌بم به‌هاو‌ری‌ی ئه‌وان و سوپاسیان ده‌که‌م که له‌دنیا جوانه‌که‌یاندا به‌هاو‌ری‌یه‌کی خۆیان قبولم بکه‌ن.

www.kurdistan.net.org

بهکاتی ناوهندی ئه‌وروپا 27-10-2006 8:27

به‌شیکى زۆر له منداڵى ئیهمه وهك هه‌موو چين وتویژه‌کانى دیکه ته‌مه‌نى خویان له‌ده‌ستداوه‌و گیرۆده‌ی

ده‌رده‌سهرى رۆژانه‌ن، تۆچۆن ده‌توانیت ئه‌و ته‌مه‌نه‌یان بۆ بگيریته‌وه به‌و په‌يشانه‌ی له‌تۆدا هه‌له‌ده‌قوێن؟

- ئه‌توانم بڵییم ته‌مه‌نیان سه‌رنگوم کراوه، ئه‌گینا ئه‌وان ته‌مه‌نى خویان له‌ده‌ست ناده‌ن به‌لکو وایان لیکراوه، هه‌لبه‌ت ئه‌م دیارده‌یه ئه‌گه‌رپێته‌وه بۆ ته‌نگه‌زه‌کانى ژيان له‌سه‌رو هه‌موویانه‌وه نه‌دارى، شتیکم دیته‌وه بیر له‌م پرسیاره‌ی به‌ریزت دا له‌سالى (1970) دا كه به‌یاننامه‌ی (ئازار) ده‌رچوو له هه‌موو لایه‌كى جیهانه‌وه به‌تایبه‌تى له‌رۆژه‌لات وولاته شوره‌یه‌یه‌كانه‌وه میوانیکى زۆر هاتبون، تیياتا بوو تاییه‌ته‌مدى توێژینه‌وه‌ی په‌روه‌رده‌ی منداڵ بوو، منبه‌چاوى خۆم دیوومه فرمیسیكى به‌چاودا هاتۆته خواره‌وه‌و وتویه‌تى دووا رۆژى ئه‌م منداڵانه ترسناک ده‌بی‌ت! نابیت ئیش بکات ده‌بی‌ت بگاته (18) سال، دیاره ئه‌مه‌ش بۆچونیکى زانستیانیه‌یه چونکه منداڵ تا (18) سال له دنیاكه‌ی خۆیدا چیرى وه‌رگرت وتیر بوو وبه‌ته‌واوى ئاره‌زووه‌کانى پڕ بوونه‌وه، ئه‌وسا بۆ قۆناغه‌كه‌ی تر خۆی ئاماده ده‌کات وئاخ هه‌سره‌ت نیه، ئه‌وسا گه‌رانه‌وه‌ی نیه بۆ دنیاى منداڵ وه‌نالیت هیچ شتیکیشم له‌ده‌ست چوه، له‌سه‌روى هه‌مووشییه‌وه پاره‌په‌رست نابیت چونکه له‌و قۆناغه‌دا كه هیشتا ته‌مه‌نى نه‌گه‌شتۆته (18) سال بخریته دنیاكه‌ی دیکه‌وه باش نابیت وهك وه‌فایى ده‌لیت:

(به‌جاری مالى ویرانم ئه‌میشم چوو ئه‌ویشم چوو) منداڵه‌كه‌ش له‌کیس ده‌چیت ودوا رۆژیش دیار نابیت، ئیدی ئامانجیش ئه‌بی‌ت به‌پاره پێشنانیش فه‌رمویانه (ئه‌وه‌ی وایزانی‌ت به‌پاره هه‌موو شتیك ئه‌کړئ وبۆ پاره هه‌موو شتیك ئه‌کات، سه‌ر ئه‌نجامیکى زۆر سامناک چاوه‌روانى ئه‌کات) واته ناکریت بۆ ده‌سته سړیک قه‌یسه‌رییه‌ک بسوتی‌نرئ! بۆ پاره‌یه‌كى كه‌م منداڵ له‌ده‌ست بدرئ، ئه‌و منداڵانه‌ی فی‌رى ئیش وکاسبى ئه‌کریت له‌خویندن وپه‌روه‌رده دور ئه‌که‌ونه‌وه وئه‌چنه ژيانیکى تره‌وه، دووا رۆژ هه‌ر ئه‌و منداڵانه ئه‌بن به‌ته‌گه‌ره‌وه به‌و مرۆقه دژوارانه وقۆرتی‌کی زۆر گه‌وره ئه‌بن له‌ریگای پێش که‌وتندا.

به‌کارکردن بۆ منداڵ هاتویه‌ته‌ نیه پانتایى رۆژشبی‌رییه‌وه، ئایا ده‌ته‌وی‌ت له‌دونای گه‌وره رابکه‌یت یان

ئاسوده‌ی خۆت له‌وبواره‌دا ده‌بی‌تته‌وه؟

- من به‌دنیای گه‌وره ده‌ستم پیکردوه هه‌ر له‌وبواره‌شدا شتیکم به‌شتیک کردووه چ به‌شیر بئ یاخود به‌نوسین بئ، به‌لام کاتیك هه‌ستم کرد منداڵان شتیکی ئه‌وتویان بۆ نه‌کراوه وام به‌باش زانى زۆرت‌ر به‌ره‌م بۆ منداڵ بنوسم ئه‌گه‌ر سه‌رکه‌وته‌نیکیشم به‌ده‌ست هی‌نابیت ئه‌گه‌رپێته‌وه بۆ ئه‌و خۆشه‌ویستیه‌ قول‌ه‌ی به‌رامبه‌ر به‌منداڵ هه‌مه، ئه‌و منداڵانه‌ش ئه‌بی‌ت هه‌ریه‌که شیعری خۆی بۆ بوتريت سه‌ره‌تای، می‌رمنداڵی ئه‌مه‌وی‌ت بڵییم می‌رمنداڵیه‌ به‌داخه‌وه زۆر که‌س ئه‌نوسین می‌رمنداڵه، وشه‌که شیوه‌ی کرمانجی زوروه که ئیهمه ئه‌لێین بادنیان، من سوپاسی ئه‌و مامۆستایانه ئه‌که‌م که داوام لێ‌ده‌که‌ن وبه‌ره‌مه‌کانم لئ وه‌رده‌گرن وده‌یانکه‌ن به‌ئۆپه‌ریت یاگۆرانی وئاوازیان بۆ داده‌نین، من که به‌گه‌وره‌ی ده‌ستم پیکردووه ئیستا منداڵ نابمه‌وه‌و له‌دنیای گه‌وره رابکه‌م ئه‌بی‌ت بژیم له‌گه‌ل ده‌وروبه‌ری خۆمدا له‌گه‌ل پله‌کانی ته‌مه‌ندا، به‌لام هه‌رگیزاو هه‌رگیز منداڵ فه‌رامۆش ناکه‌م، هیوادارم بتوانم شتیکیان بۆ بکه‌م.

کاتیك دوو منداڵ له‌نیو ته‌نگه‌زى بازاردا په‌لامارى یه‌کدی ده‌دن وگه‌وره‌کان پێ‌ده‌که‌ن، یابه‌پێچه‌وانه‌وه کاتی

دوو منداڵ ده‌خیننه‌وه‌وه له‌نیو گه‌مه‌دا توواونه‌ته‌وه، ئه‌م دوو تابلویه ئه‌گه‌ر تۆ بنبه‌ر بی‌ت چۆن ده‌که‌وی‌ته‌وه

لات؟

- پرسیاریکى ناسکه کاک یوسف وا دیاره رۆژانه له‌گه‌ل منداڵانایت، وادیاره تۆ وه‌کو من وایت بگه‌ر له هه‌ندئ حاله‌تدا له‌من زیاتر منداڵت خۆشه‌وی‌ت وسه‌رنجیان ئه‌ده‌یت، ئه‌مه پرسیاریکى زۆر

www.kurdistan.net.org

بهکاتی ناوهندی ئه وروپا 27-10-2006 8:27

قووله بهداخه وه ئه وانه ی که پێیان پێ دهکهن ئاگایان له دنیاو له واقع نیه ئه وانه ی به لای منه وه هه رله وانه ده چن که هه ز له شه ره که له شه یرو شه ره سه گ ده که ن وگه مال به گه ژ گه مالدا ئه دن وچێژی لی وه رده گرن، بێگومان مندال فریشته یه ناچیتته قالبی نه که له شه یرو نه سه گیشه وه، هه رچه ن ئه وانیش پیرۆزن وبه شیکن له دنیا ی مندال وگیانه له به ریکی ئیسک سوکن به لام ئیمه یان وایان لیده که یان شه ربکه ن وئه یانده یان به گه ژ یه کدا، ئه و گه ورا نه مایه ی به زه یان وئه بی وینمایان بکه یان که کاریکی هه له نه که ن چونکه منداله کانی خویشیان هه روا ئه که ن، ئه مه ئه نجامیکی نیگه تیفانه ی لی ده که ویتته وه، به لام من ئه گه ر ئه وان ببینم زۆر به ناسکی ئه چمه لایانه وه ئه وه ستم وپێیان ئه لیم: گوله کانم چاوه کانم ئاده ی بزانه ئه و شه ره کردنه تان له چبیه؟ ئیوه په پوله ن چۆن په پوله شه ره ده کات؟ ئه گه ر پێویست بکات ناو بزاییان بکه م به ناسکی وله سه رخۆ داوایان لی ده که م وده لیم من مامۆستام هیوادارم به هاواری پێ خو تانم قبول بکه ن! مندال به وشیاو زه به خویدا ئه چیتته وه من نالیم ته ر یق ده بیته وه به خویدا ئه چیتته وه واته به رچاوی روون ئه بیته وه، ئه لیم شتیکی باشیان کرد ئه و شه ره تان کرد؟ نه وه لالا ده ی یه لالا با ده ست بکه ینه ملی یه کتر، ئیدی ده ست ده که نه وه ملی یه کتر وپێیان ده لیم ده ست بکه نه وه به یاری خو تان، نامه وئ هه روا برۆم وبه سه ری دا تیپه ربیم وه یچ رۆلیم نه بیته بو ئاشت بوونه وه یان، هه روه ها له هه مان کاتیشدا که ئه ببینم دوو مندال ئه خنینه وه با وه ربکه هه زده که م بچه ناویان ومنیش یارییان له گه لدا بکه م وهاو به شییان بکه م وه زۆر جار به دیاریان وه ئه وه ستم وبه هه ره یه کیان لی وه رده گرم زۆر جار ئه چم بو باخچه ی ساوایان له پێشه وه ئه چم بو هۆلی منداله کان تابییان بینم وبه هه ره یه کم پێ به خشن، له هه ردوو حاله ته که یان من هه ز ده که م به شیک بم لییان وبتوانم رینمایان بکه م.

له زۆریه ی کیشه خیزانیه کاندای مندال ده بیته قوربانی، یاتوندوتیژی جه سته ی بو سه ریان ئایا ئه مه نه بوونه ته

بنه مایه ک که توی پێوه گیرۆده بیت و خه ون و خولیات قۆرخ که ن بو خویان؟

- مندال له ننۆ خیزاندا ده بیته قوربانی، ئه گه ر دایک وباوک بنه مایه کی خو شه ویستی پاک وبیگه ر دیان نه بیته، ئه و ماله ده بیته دۆزه خیک بو منداله کان چونکه دایکه که له رقی باوکه که وباوکه که له رقی دایکه که ونه گونجانی هه ردووکیان به سه ر منداله که دا ده شکیتته وه و توندوتیژی له گه لدا به کار ده هیئرئ، بێگومان من پێوه ی گیرۆده بووم و خه ونم دیوووه که چۆن ئه مه چاره سه ر بکری، ئیمه که دایک وباوکه کان ئه ببینن قه ره قریانه وده نگ به رز ئه که نه وه، منداله کان ترس وله رز ئه یانگریته وئه خزی نه ناویه ک وگرمۆله ئه بن وله کونجیکی ماله که یان، ته نانه ت ئه گه ر پێیان بکریته رائه که نه ژوریکه وه بو ئه وه ی ئه و دیمه نه دژوا ره ی به ینی دایک وباوکیان نه ببینن، ئوپه ری تیکی جوانم نوسیوه له (1977) دا وه کو پێش برکییه ک له هۆلی رۆشنبیری پێشکەش کرا، ئه وه نده جوانیان پێشکەش کرد جه ماوه ر رای کرده سه ر شانۆکه و به یه که میش ده رچوو، چونکه هه موو خیزانیک ئه و کیشه یه ی ئه بیته، به ناوی (ئاژاوه) وه بوو که له سی منال پیک هاتبوون (بچوک، گه وه، گه وه رتر) له ته مه نی (7 ساله وه تا 12 سال) که کردوم به کللیکی کاریگه ر بو چاره سه ر کردنی کیشه ی نیوان دایک وباوک وئا زایه تیم پێ به خشیوون وه کو وتم دایک وباوک ئه وه نده بوخویان ئه ژین که مندالیان نابیت، که مندالیان بوو ئیدی بو منداله که یان ئه ژین، ئه گه ر بیتوو منداله کان به و شیوه بن باوکه ودایکه دللیان نه رم ئه بیته وکیشه نامی نیت له نیوانیاندا، منداله بچوکه که ده لیت (بابه بابه دایه دایه توو ئه و خوایه تاکه ی ئه م هه راو هوریا یه) له و گه وه تر ئه لیت (بیتان وتین به ری ژیانین ئه ی له به رجه ی هه موو رۆژی نوقمی ژانین بو چی بوچی ده ی له به رجه ی؟) باوکه که به خویدا ده چیتته وه چونکه کیشه که له وه وه سه ری هه لداوه! چاره سه ریش هه ر به ده سته ی ئه وه! بمانه وئ نه مانه وئ باوک سالارییه! باوکه ش ده لیت (به راستی

www.kurdistan.net

بهکاتی ناوهندی ئه‌وروپا 27-10-2006 8:27

دهنگتان خوشه‌و فریشته ئاسایه وئاوتان کرد به‌ئاگرما) دایکه‌کش ئه‌لێت (رۆله ئیوه به‌ره‌می ئیمه‌ن) دایکه‌و باوکه‌که پیکه‌وه ده‌لێن (ئیمه‌ ئه‌وه ته‌واو ئه‌وه هیچ نه‌ما له‌نیوانماندا له‌به‌ر خاتری ئیوه) منداله‌کانیش به‌گومانه‌وه لێیان ده‌روانن چونکه زۆر جاریان دیوه‌و به‌و جوړه بۆیه ئه‌لێن (به‌راستی ئاوا ده‌بن) ئه‌وانیش ده‌لێن (دلنیا بن) ئیدی ریز ئه‌گرن وه‌له‌ده‌په‌رن وه‌له‌لێن (ئاشتی وته‌بایی دنیا له‌ماله‌وه ده‌ست پێ ده‌کا، ئه‌گه‌ر ماله‌وه ئاشتی وته‌بایی بێ هه‌موو دنیا سه‌رانسه‌ر شادومانه‌) ئیدی ئه‌و پرسیاره‌ی جه‌نابت له‌لای من وا‌ره‌نگی داوه‌ته‌وه.

ترس، چاوه‌روانی، برسیتی ئه‌و ته‌نگ‌زده‌یه‌ن که‌مرۆفی کوردی پینوهی ده‌تلیته‌وه، له‌م رووانگه‌یه‌وه بۆ دونیای مندال که‌به‌ترس په‌روه‌ده‌ی ده‌که‌ین، هه‌میشه‌ چاوه‌روانه‌ تا که‌میک له‌خواسته‌کانی به‌ینه‌ دی، یا به‌برسیتی ده‌زریکێنی ئیمه‌ گالته‌مان پێی دیت، که‌ هه‌رده‌بێ له‌گه‌ڵ خۆماندا نان بخوات، ئه‌ی توو ده‌ته‌ویت چ بنه‌مایه‌ک دا دابریژین بۆ په‌روه‌ده‌یه‌کی دروست؟

- که‌ مندال له‌ دایک ده‌بیت چه‌ند دێین به‌ده‌وریدا ونازی هه‌له‌ده‌گرین و به‌عه‌شقه‌وه به‌خپوی ده‌که‌ین وزانایانی ده‌رونناسی ئه‌لێن مندال گه‌شته قوناگی دووسی مانگی هه‌ست به‌ده‌نگی باوکی ئه‌کات له‌ده‌ره‌وه، هه‌ست به‌ده‌نگه‌ خوش وناخوشه‌کان ئه‌کات که‌ هیشتا له‌ناو رحمی دایکیایه‌تی، جاکه‌ ئه‌یگرینه باوه‌ش هه‌ست به‌هه‌موو شتیک ئه‌کات به‌س ئه‌وه‌یان ناتوانیت ده‌ری بریت، کاتیک مندال له‌و هه‌موو نازو خوشه‌ویسته‌یه‌وه دابریت و بخریته‌ دنیا ی ترس و له‌رز بۆ نمونه قه‌ره قه‌ری دایک و باوک وه‌ندامه‌کانی خیزان هه‌ست پیده‌کات وباریکی ئالۆزو دزیو له‌ هه‌ناویدا دروست ده‌بیت، ئه‌گه‌ر بێتوو ئه‌و منداله‌ ترس نه‌بیت هه‌موو شتیک به‌ناسانی بۆ سه‌ره‌که‌ریت، من له‌و رووانگه‌یه‌وه هۆنراوه‌یه‌کم نوسیوه:

تکایه‌ تووخووا لیم تووره‌ مه‌به‌

هه‌لمه‌چۆ له‌سه‌ر خۆ به‌

سه‌رم لئ مه‌شیوینه

وابه‌جاری زیره‌م کرد

به‌هیمنی بمدوینه

ئه‌گه‌ر مندال ترسینرا واته‌ کوژایه‌وه وچاوه‌رپیی هیچ ئه‌نجامیکی لئ مه‌که‌، زانایانی کومه‌لناسی له‌ مندالدا هه‌موو شتیک ئه‌بینه‌وه، ئه‌لێن ئه‌گه‌ر مندال به‌شیوه‌یه‌کی راست ودروست په‌روه‌ده‌کرا ئه‌وسا چاوه‌رپیی به‌ ئه‌وولاته‌ ئه‌و میلله‌ته‌ ئه‌و خه‌لکه‌ پێش که‌ویت و به‌ره‌می باش به‌ده‌ست بێنیت، له‌م بواره‌دا زۆر پێویسته‌ باس ترس و له‌رز ی خویندکاران له‌ناستی ئه‌زمونه‌کاندا بکه‌ین... هه‌روه‌کو ده‌رکردنی ئه‌م ترسه‌ له‌هه‌ناوی هه‌موو قوناغه‌کانی خویندندا بۆیه‌ ده‌لیم:

چرپه‌ی سه‌روه‌ی به‌یانه

به‌خیر بێ، ئیمتیحانه

جیی کۆشش راخراوه

کاتی ته‌رخانکراوه

وانه‌م زۆر باش خویندوووه

خۆم ئاماده‌ کردوووه

چی ئه‌پرسی، بپرسی

هیچ دلم لێی ناترسی

شاباشی خۆم باش ئه‌ده‌م

www.kurdistan.net.org

بهکاتی ناوهندی ئه‌وروپا 27-10-2006 8:27

- که منالەکان ئەو ھۆنراوانە ئەدەنەو بەگویی خۆمدا ھەست دەکەم ناخەم بەجاری ئەجۆشی لەخۆشیاندا ھەز دەکەم بفرم ھەز دەکەم منیش وەکو ئەوان بێم، پیمخۆشە ئەو ھۆنراوانە وەکو پێویست بیانەنێ چونکە جۆریکی ترە وگفتوگۆی ئاسایش جۆریکی ترە، جائەگەر بێتو مامۆستاکیان ھۆنراوەکیان بەریتەم و بەدەنگیکی ناسکەو بەداتی چونکە ئەبێ تریبی خۆی ھەبێ بەکورتی ئەبێ ھۆنراوەی منداڵ وەکو توپی ھەوری بەرزبیتەو و یاری بکات ھەر بۆ نمونە:

خرمە خرمی بارانە مژدەیی گەشتی یارانە

ئائەم بارانەو وشتە پیکەنینی بەھەشتە

ئیدی منداڵەکش ئارەزووی پێ پەیدا ئەکات و ئاوازیکی مۆسیقی لەخۆی دەگریت، بەلام ئەگەر بەخاوی بیلیم ئەو منداڵەکش چیرۆکی لێ وەرناگریت، بەلام کە بەچالاکێ ئەیلێتەو دووبارە چالاکێ بەھەناوم ئەبەخشیت و ھەست دەکەم پارچەبەھەم لەوو - ئەویش کرۆکی دلەم.

دووا وتەت؟

- ھیوادارم وەچە لەدوای وەچە باشتر بێتەکایەو، لەئەزمونەکانی ئیمە کەلک وەرگرن ئیمە توانیبیتمان خشتیکمان لەکۆشکی پەرورەدی راست و دروستدا دانابیت لەجی خۆی، وچۆن ئیمە لەپیشینانی خۆمان ئەزمونمان وەرگرت ھیوادارم داھاتووکانیش لەئیمە ئەزمون وەرگرن وەزنجیرەیی مرقیش ھەروا بروت بۆ ئەوێ ئەزمونە باشەکان بەرەو باشتر برون.

YOUSIF_KAZH@YAHOO.COM